

subjectief te
standers van
een sterkere

ere orthodoxe
Gods Woord,
als Woord de
Er werd niet
en van enig-
dat deze de
d niet gered-
ginsel, om te
ich tegen leer-
ds niet gere-
doen uit-
al meer at-

ren nauwlijks,
was een op-
ende op de
derheid der
nees, die voor
h zijn, willen
rtucht weten.
n, zoo stemt
Gevaar voor
in het minst
odeloos heel
sch, ge hoef
n de kluiters
n is tot ge-
heft is er al
nines afge-

ieke voorstel
f en ten grave
dat na afloop
eren over en
uit over den
welwillenden
a bezield had
dicht die te
sta dat u be-

jaar riep de
ie de la Saus-
de Belijdenis-
ad, en nooit
pstaan,
zou vanzelf
len.
thwoord der
wt met den
rt, maar teite-
realisati.

en proces is,
der tusschen-
leven doet
toortaan het

s.
reif.
zou nagisten

andere taak
zn en te con-
in toe.
is wordt aan
Alle lading

an alle denk-
en mengel-
en. Een kleur-

kerkbeschou-
der Modernen

thodoxen in
te meegaan?
r is van het
en Doodes,
ertijds tegen

monde van
geelopen. De
velds leiding
uit afgegaan
dern terrein.
chrijft boeze
a de Modera-

tegen de Mo-
alleen. En
et moet tot
al een pro-
dan ook bij
en voort-
rijven.

erk" zonder
kerk te zijn,
de Synodale
(Ned. Herv.
is een "val-
geen kerk,
jke kenmer-

verloren.

tusschen de
al Democra-
s zijn schrij-
s op de ree
t laten val-
ben gesteld,
ische Zaken
en.

Spin ook
er, dat de
enlandsche
maakt heb-
raad en ge-
leid door
in het
r zich toe,

om met groote woorden den Minister des
Konings de snerpensie verwijten in het aan-
gezicht te slingeren.

Nu is hieraan ongetwijfeld een droeve
kant.

Het doet toch pijnlijke aan, wanneer men
den heer Spin, die professie doet van de
Christelijke religie, op die wijs en in zulk
een blad tegen een medebelider van den
Christus ziet optreden. En niet minder
grielt het, als men een man van Christe-
lijke professie, op zulk een tergende en
hooende wijze in het openbaar een van
's Konings Ministers hoort toespreken.

Maar toch is er aan heel deze zaak ook
een goede zijde.

Er bestaat nu namelijk kans, dat heel
het Classicaal versinsel van een overrom-
peling der Nieuwe kerk door de heeren
Lohman c.s., eens voorgoed de wereld uit-
raakt.

Dit zou reeds lang geschied zijn, bijal-
dien deze zaak vroeger voor den rechter
had kunnen komen, en men, gelijk wij
gewenscht hadden, reeds op 7 Januari 1886
een actie om schadevergoeding tegen Da.
Westhoff had ingediend.

Dat dit destijds niet geschiedde, be-
schouwen we nog als een fout. Een fout,
die allicht ten gevolge had kunnen hebben,
dat in rechterlijken zin nooit het klare licht
over deze gebeurtenis ware opgegaan.

En in zoverre is het gelukkig, dat Mr.
Spin deze fout thans herstellen komt.

Nu komt de zaak voor den rechter, en
zal zonneklaar blijken dat de toedracht der
zaak deze was:

1°. Dat Da. Westhoff c. s. zich zonder
enig recht veroorloofd hadden in het ge-
bouw der Nieuwe kerk als beheerders op
te treden, er deuren te sluiten en bewa-
kers te stellen.

2°. Dat de toenmalige kerkvoogden, toen
zij volgens de verplichting hun door hun
reglement opgelegd, deze overrompeling
ongedaan hebben gemaakt, slechts hun on-
betwistbaar wettig beheersrecht hebben ge-
handhaafd.

3°. Dat noch de heer Lohman noch de
heer Kuiper in heel deze zaak gehandeld
hebben, maar dat gehandeld is door de
toenmalige gecommiteerden van de Nieuwe
kerk, de heeren Rutgers c. s.

En 4°. dat de heer Lohman met geen
ander doel in de Nieuwe kerk aanwezig is
gewees, dan om zijn vrienden juridisch in
te lichten, omtrent de bevoegdheden der
politie en de juridische grenzen, die door
de wet voor hun eigen bevoegdheden waren
afgebakend.

Of de rol door de politie destijds ge-
speeld, en *regie* zal blijken, is een vraag,
waarop we het antwoord wachten.

Althans wat het mededeelen van politie-
rapporten aan derden betreft, wagen we dit
nu reeds te betwijfelen.

Opmerkelijk is het intusschen dat *Recht*
voor *Allen* het thans voor de politie opneemt
tegen de Doleerenden.

Te opmerkelijker, omdat men destijds
onder meer gelasterd heeft, dat in 1886 de
leiders der Doleantie met de leiders der
Socialisten onder één deken sliepen.

Nog altoos schijnen sommigen in den waan
te verkeeren, dat het voegzaam is een
hoogleeraar in de heilige godgeleerdheid
te betitelen als *Hoogerwaarde*, *Hoog-
geleerde Heer*.

Wat nu dien tweeden titel betreft, daar
zullen we het zwijgen toe doen. Want wel
schuilt ook in dezen titel een spikkeltje van
menschenlijke ijdelzuchtigheid; vraakt de
Schrift al zulke titels meer dan dat ze die
steunt; en zou het niet kwaad zijn, er het
moemies eens in te zetten. Maar deze titel
van „Hoogerleerde“ is aan de Theologische
professoren met al hun overige ambtgenoo-
ten gemeen, en eischt in ons blad dus geen
opzettelijke bespreking.

Maar wel komen we op tegen die bij-
voeging van „Hoogerwaarde“.

„Hoogerwaarde“ is een titel die thuis-
hoort in de Roomsche hiërarchie, niet on-
der Gereformeerde broeders.

Voert een kerk een hiërarchie in, zoo-
dat de ééne ambtsdrager of het ééne be-
stuur *hooger* staat dan het andere, alsdan
is er zeker aanleiding, om dit ook in de
titulatuur uit te drukken.

De Roomsche kerk met haar kapelaans,
pastoors, dekens, bisschoppen, aartsbis-
schoppen, patriarchen, kardinalen en pausen,
bezit daarom ook een breede titulatuur-
ladder, die van het „eervoorde“ voor den
kapelaan opklimt tot het „Z. Heilichheid“
voor den paus.

En zoo kan er van een trap van titulatuur
ook sprake zijn onder de Synodale hiër-
archie, die den *Kerkeraad* als een *lager* be-
stuur beschouwt, waarboven het *Classicaal*
bestuur staat, dat op zijn beurt door het
Provinciaal bestuur wordt geregeerd, tot
ten slotte dit weer onderworpen is aan het
Synodaal bestuur.

De leden toch van deze lagere en hogere
en hoogste besturen worden nu reeds on-
derscheiden als Eerwaarde, Welerewaarde
en Hoogerwaarde Heeren, en konden
nog scherper ingedeeld in de *Eerwaarde*
Heeren van den *lagen kerkeraad*, de *Zeer*
eervoorde Heeren van het *Classicaal*, de
Hoogerleerwaarde Heeren van het *Pro-
vinciaal* en de *Hoogerleerwaarde* Heeren van
het *Synodaal* bestuur. En in verband hier-
mee kan ook aan de Synodale hoogleeraren
de titel gegund van *Hoogerleerwaarde Hoog-
geleerde* Heeren, omdat ze door het Syno-
daal bestuur zijn aangesteld.

Maar op Gereformeerde terrein, waar men
uit beginsel tegen elke hiërarchische trap
is gekant, is het gebruik van zulke titels
weinig minder dan een beleediging, en
stellig een ondoordachte verloochening van
beginselen.

De leden van een Gereformeerde Synode
staan precies in waardigheid gelijk met de

leden van een Gereformeerden *kerkeraad*.
Eer staan de kerkeraaden nog boven de
Synode, in zoverre de Synode van de ker-
keraden uitgaat. Een Gereformeerde Syno-
de is niets dan een uitgebreide kerkeraad,
of wil men, een bijeenvoeging van alle ker-
keraden door deputaten.

Zij die zelfs aan de Voorloopige Synode
van Leeuwarden nog stukken inzonden
onder de titulatuur van *Hoogerleerwaarde*
vergadering, sloegen dus de plank geheel
mis. Kiest men voor een kerkeraad de
titulatuur van Eerwaarde, dan moet Eer-
waarde ook de titulatuur voor de Synode zijn.

Een *hooger* of *lager* bestaat hier niet.

Maar nog erger wordt het, zoo men een
Gereformeerde hoogleeraar in de heilige god-
geleerdheid „Hoogerleerwaarde“ gaat noemen.

Immers „Hoogerleerwaarde“ is geen weten-
schappelijke, maar een zuiver *kerkelijk*-
hiërarchische titel; en een Gereformeerde
hoogleeraar bekleedt als zoodanig geen ker-
kelijk rang.

Ware hij tevens „doctor ecclesiae“, dan
zou hij als zoodanig een kerkelijken titel
kunnen bezitten; maar deze zou nooit anders
dan „Weleerw. Zeergeloorde“ kunnen zijn.

Men late van deze „hiërarchische“ titu-
latur — droeve rest van naverking uit de
Synodale organisatie — onder ons dus eens
voorgoed af.

Is een hoogleeraar in de heilige godge-
leerdheid tevens emeritus predikant, gelijk
bija altoos het geval is, dan kan men hem
Welerew. Hoogerleerde Heer noemen, maar
Hoogerleerde Heer heeft op Gereformeerde ter-
rein nooit slot noch zin, en is onder Cal-
vinisten een pure ongerijmdheid.

Reeds nu heeft de kerkeraad van Nieu-
werkerk zijn besluit van schorsing, op
advies der classis van Gouda, ingetrokken.

Dit mocht verwacht, en zoo is ook dit
dreef incident weer ten einde.

Toch zij het ons geoorloofd, aan dezen
afloop nog een enkel woord toe te voegen.

In tamelijk uitgebreiden kring heeft men
zich o. i. op te rechte wijze aan dit in-
cident geïnteresseerd. Iets, wat niet gezegd wordt,
alsof we dit incident ook maar eenigzins
in bescherming namen. Integendeel, ook
o. i. is dit scherpe, en met de Dordse
kerkenordening strijdige, besluit van den
kerkeraad van Nieuwerkerk op geenlei
wijze goed te praten.

Maar wel komen we op tegen hen, die,
wijzende op dit incident, vragen, of dit nu
de vruchten van de Gereformeerde kerken-
ordening zijn, en of het daar nu henen moet?

En dan zij ons antwoord, dat juist in
dit incident de voortreffelijke werking der
Gereformeerde kerkenordening op uitste-
kende wijze gebleken is. Immers, juist
krachtens het verband, waarin deze kerk
met de overige kerken stond, is deze zaak
op de classis van Gouda gekomen. De
classis heeft haar advies gegeven. En niet
meer dan dit advies is noodig geweest, om
de zaak uit de wereld te helpen.

Zoolang we met feilbare menschen te
doen hebben, zal er altoos nu en dan iets
voorkomen, dat pijnlijke aandoeft. Maar de
vraag waarop het aankomt is, of de kerken
op den duur beter varen bij een herstel-
len van de kerkeraaden, in de hun toeko-
mende macht, dan wel bij een kortwieling
van die macht, gelijk men, uit vrees voor
misbruik, had ingevoerd.

En dan staat het o. i. vast, dat het we-
deropwaken van het zelfbesef der kerke-
rada niets te duur gekocht is, ook al moet
dit nu en dan tot een verkeerd en af-
keuringswaardig besluit leiden.

Onder de Synodale organisatie zijn vooral
de phltlandskerkeraden niets dan een
dominees-claque. Noch de ouderlingen noch
de diakenen hebben ook maar iets te zeg-
gen. Dominee spreekt, en heel de kerkeraad
zegt Amen. En waagt soms een enkel
kerkeraadslid het eigen oordeel te hebben,
dan klaagt dominee bij het Classicaal be-
stuur, en de weerspannige krijgt een slot
op den mond.

Dusdoende worden de ouderlingen en
diakenen tot ingebalsemd mummieën ver-
laagd, en is het kerkelijk leven dood.

En dit nu mag niet.

De kerkeraad moet leven; moet denken;
moet besef van roeping en verantwoording
voor God hebben; en eerst waar hij in dien
zin opleeft, kan het kerkelijk leven bloeien.

Om een rechtvaardig oordeel te vellen,
moet men dus niet alleen zien op dit in-
cident, maar daartegenover in de andere schaal
leggen al de geestelijke activiteit, die door
het herstel van de kerkeraadsmacht in ons
kerkelijk leven ontwaakt is, en zich afvra-
gen: Zou ik dat alles weer missen willen,
alleen om het gevaar van zulk een dreef
incident voor de toekomst te ontgaan?

En dan al elk goed Gereformeerde zeg-
gen: *Dat nooit*. Dan zal hij veel eer zijn
God danken, dat ook de beide andere
ambten weer uit hun doodslaap zijn opge-
staan; en volmondig erkennen, dat ook bij
dit incident in de kerkenordening zelve het
geneesmiddel geboden was om de geslagen
wonde te heelen.

Iets wat te eerder mag gezegd, omdat
het hier een kerkeraad gold, die nog pas
van onder het Synodaal régime uitkwam,
en dus met zich bracht die geestelijke en
zedelijke verzwakking, die het leven onder
de organisatie voor elk onzer na zich sleepte.

Moge de Kerkeraad zich maar voor God
verootmoedigen over de handeling, waarin
hij in overijling verliet, en lijde hij mee
met zijn lijdenden Dienaar.

KUYPER.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

toemaard met het schrijven van Ds. Van Lingen
speelt, en hierop neerkomt, dat de Doleerenden
niet moenen wat ze zeggen, en iets anders
voorwenden dan wat ze bedoelen.

Hij noemt dit kwaad „hoogere politiek“,
blijkbaar insinuerende op het „considerations, of
higher policy“, maar zonder ook maar eenig-
zins rekening te houden met wat de Engelsche
staatsman hieronder verstaat.

Docent De Cock kent tweeërlei politiek, een
hoogere en een *lager*, en van de eerste zegt
hij dit:

Er is, zoo zeide onlangs iemand tot mij een *lager*
en een *hoogere* politiek. Tot de *hoogere* politiek be-
hoort dat men een bepaald doel voor ogen heeft en
dat doel zoekt te bereiken door dat doel niet dadelijk
te openbaren, maar de bereiking er van door verschil-
lende wegen voor te bereiden en hiervoor verschillende
personen en middelen te gebruiken.

Dat deze *hoogere* politiek, o. zoo licht kronkelend
gaat betreden en zich niet alleen van strikt eerlijke
middelen bedient ligt voor de hand, en evenzoo, dat
alleen de ingewijden de gangen van de *hoogere* poli-
tie kennen.

Wat men bereikt, ik heb nog nooit in de *hoogere*
politiek lust gehad, en betreur het altoos als ik van
de *hoogere* politiek op de erve van de kerk nien
overgebracht zie. Wat op het gebied van den
Staat misschien geheel of voor een deel zich recht-
vaardigen laat, is dit nog in geen geval op het gebied
van de kerk en laat zich niet verdedigen met het
verhaal van de Apostelen. Alzoo ik hield van heb ik
niet met droeg gevangen. Zeer terecht toch merkten
onze randteekenaars op, dat niet Paulus zelf dit zegt
van zich zelve maar dat het een beschuldiging is
tegen hem ingebracht van de valsche apostelen; een
beschuldiging die hij van zich werpt en waantegen hij
zich verdedigt (2 Kor 12).

De geschiedenis te Noorderwijk, of liever het door
de *Herm* over die geschiedenis geschreven en het
geen, vooral in den laatste tijd, zoal geschreven
wordt in verschillende kerkbode, doet mij vreesen
dat de *hoogere* politiek thans zoo sterk mogelijk in
praktijk wordt gebracht in sake de vereeniging der
Doleerenden en Christelijke Gereformeerden.

Met de leus: *Vereeniging van alle Gereformeerden*
in de lande is plicht voor God, gaan alle gerefor-
meerden mee, en zij vond van den beginne af bij de
Chr. Gerk. kerk onvoorwaardelijke instemming.

Dat achter die leus verborgen kon liggen, dat de
Chr. Gerk. kerk haar standpunt zou moeten opgeven;
de afscheiding van de Hervormde kerk als een valsche
kerk zou moeten erafgaan, om in de wateren der
eene kerk te worden opgenomen, dat de kerkelijke uitge-
sproken en door veel vermoed, doch in de Concept-
acte werd niet met evenzoo vele woorden gezegd;
en wat nu onlangs door de Synode te Leeuwarden
als grondslag der vereeniging werd aangegeven schied
dit vermoeden als geheel ongegrond te veroordeelen.

Maar nu komt ter goeder of ter kwader er de ge-
schiedenis te Noorderwijk, en de redactie van de *Herm*
heeft een klijpje op die geschiedenis gegeven waardoor
het ons geund in een klijpje te doen achter de scher-
men en waardoor het vermoeden of de vrees van
velen dat de leus: *Vereeniging van alle Gereformeerden*
in de lande is plicht voor God, niet minder als
middel dan wel als doel werd gebruikt, zeer is ver-
sterkt, indien al niet bevestigd.

Ook hier is dus iemand aan het woord, die
in het hart kan lezen en iemands verborgen
bedoelingen bespiedt, en zich op dien grond
het recht aanmatig hierover een oordeel te
vellen.

Dit zal dan nu zeker de onvolprezene „*lager*“
politiek“ zijn, die tegen de afgekeurde „*hoogere*“
overstaat.

Doch hoe dit zij, we weten nu waaraan we
toe zijn.

Nu men *an bout de son Latin* is, begint men
de *zekerheid* van ons bedoelen te ontkennen
en ons karakter aan te tasten.

En dat doen mannen, die zich als broeders
aandienen.

Gevoelen ze dan niet, hoe ze door zoo
ellendige, hummer onwaardige tactiek, althans
den *persoonlijken* broederband afsnijden?

De *Hoop* vernam dat de Genootschaps-
kerkeraad te Rotterdam, bij manier van een
voorjaarschoonmaak, op eenmaal een geheele
massa „Doleerenden“ met den regeloot uit zijn
huis heeft verwijderd.

Het was zoo aangelegd, dat men een ver-
klaring thuis kreeg, die men teekenen moest,
en waarbij men den eed van trouw aan de
Synode in Den Haag zwoor. Wie dat stuk
nu niet teekende, kreeg de bons.

Hiervan nu zegt de *Hoop*:

Ziedaar nu een afscheids bewijs, dat, volgens de
reglementen van het Hervormd Genootschap, geen
„vrommen“ worden uitgesproken, of „afstaf“ wordt
toegepast!

Ja maar... hier geldt het geen Pelagianen, Ar-
minianen, Groningers, geen Modernen, geen Atheïsten,
maar... „Doleerenden“. En op die kan niet an-
ders toegepast worden dan *HALSRECHT*.

Schreit het niet ten hemel...
Wat de zich noemde „Kerkeraad der Ned. Herv.
gemeente te Rotterdam“, zelfs de hoeren en tollenaars
laet staan „afstosselijke zondaars“, maar die toch
nooit een voet in de kerk zetten, gelijk alle open-
bare vertreders der zinnere leer songemoed! laet,
„ONZE“ hij uit het *idmatschap* der Kerk „personen,
onbepaald van leer en stand, maar die hun naam
niet geplaatst hebben, of gehouden worden dit niet
gegaan te hebben, op een zekere verandering, dat zij
niet geneerlel verbinding staan tot de vereeniging zich
noemde Ned. Gerkelike Kerk Doleerende“.

Geheel daargelaten de vraag, of hij, zelfs volgens de
reglementen van het Genootschap het minste recht had,
zulk een verklaring van wie ook te eischen; en verder,
zonder eniggen grond, aan te nemen, dat het stuk te
geen te hebben, op een zekere verandering, dat zij
niet geneerlel verbinding staan tot de vereeniging zich
noemde Ned. Gerkelike Kerk Doleerende“.

Van iedere andere Vereeniging, bijv. van de Vrij-
metselaarsloge, van het Tooneelverbond, van moderne
predikanten tot verbreiding der leugen, van kroeghou-
ders tot bescherming van den drankhandel enz., kan
men lid zijn zonder dat deze „Kerkeraad“ daarin
enigzins bevestigd zijt, dat men ook lid zijt der Ned.
Hervormde Kerk, met uitoefening van al de rechten,
en het genot van al de voorrechten daaraan verbou-
den. Doch tot de „Vereeniging zich noemde: Neder-
duitsche Gereformeerde Kerk (Doleerende)“, kan nie-
mand behooren zonder zich schuldig te maken aan
verontoring van orde en rust in de Nederlandsche
Hervormde Kerk! En daarom werpt de zich noe-
mende „Kerkeraad“ denzelfden uit de Kerk, onzeker
van het *idmatschap*; zijdt ze af als verrotte leden,
geest en over aan den Satan.

Dus hield de onduidelijke verklaring van den
zich noemenden „Kerkeraad“ in dit „vrommen“, maar
daarmede is dan ook zijn geheele handeling, en staat
geheel de Synodale Organisatie geoordeeld.

Het pleit voor de taaiheid van de *Hoop*,
dat haar redactie zich over soortgelijke extra-
vagantien nog warm kan maken. Ons gelukt dit
niet meer. Het is misschien niet goed, maar
zulk machtsvertooningen laten ons ten een-
male koud.

Over het Synodaal „gescharrel“ met de
leertucht, laat de redactie van de *Hervorming*
zich niet minder kras uit dan wij:

Wij hebben er ons overigens geen oogenblik mede
geveeld, dat de Synode doe zou komen een voor-
stel te doen tot wegneming van de belooide wo-
den uit het Reglement voor O. en T. Zulke radicale
dingen durft men niet aan. En van het standpunt,
dat de Synode gewoon is in te nemen en waarop
van principiele behandeling der zaken geen sprake is,

is dit te rechtvaardigen. Maar waarom dan het kind
niet eenvoudig bij zijn eigen naam genoemd? Zoolang
wij aan 't roer zijn, kan dat voorschift geenerlei
kwaad; en we krijgen allelei geharrewar, als wij
't zonden willen wegnemen. Men kome er voor uit,
dat dit der lange rede korte zin is, dan behoeft men
even de overtuiging dat men als Christenen Protes-
tanten prijstelt enz. enz. niet te gewagen. Zij wordt
rouwens door niemand in twijfel getrokken, al zijn
er die haar voor zelfbedrog verklaren.

Zoo is het.
Totaal beginselloos. Pure opportuniteits-
tactiek. „Zoolang wij het heft in handen heb-
ben, loopt het toch goed, en anders krijgen
we geharrewar!“

Wat realistisch-plat uitgedrukt, maar zoo is
metterdaad der heeren *intime* redenering.

KUYPER.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—